

Raadsvoorstel

Zeewolde

Beoogd effect

Een besluit over de verlenging van de bestuursovereenkomst met het COA, aangaande het asielzoekerscentrum in Zeewolde.

Beslispunten

1. Kennisnemen van de 'Evaluatie asielzoekerscentrum 2023-2025' (bijlage 1).
2. Kennisnemen van de uitkomsten van het inwonersbetrokkenheidstraject als onderdeel van de evaluatie (bijlage 2a en 2b).
3. De huidige 'Bestuursovereenkomst inzake de vestiging van een opvanglocatie aan de Bosruiterweg 16, te Zeewolde' (bijlage 3) voor onbepaalde tijd verlengen, met inachtneming van de huidige kaders, te weten een opvanglocatie voor maximaal 600 vreemdelingen, en een opvanglocatie voor gezinnen en na-reizigers.
4. Het college de opdracht geven om de uitwerking en vaststelling van de Bestuursovereenkomst aan te gaan, binnen de door de raad gestelde kaders (max 600 bewoners, gezinnen en na-reizigers).
5. Het projectkader vaststellen overeenkomstig bijgaand conceptbesluit ten behoeve van het verlenen van een omgevingsvergunning voor het bestaande azc met bijbehorende voorzieningen (bijlage 5).
6. Het projectkader toevoegen aan de uitzonderingsgevallen op de Lijst van gevallen van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten waarvoor de gemeenteraad als adviseur is aangewezen, met toepassing van artikel 2.3 lid 2.3.2 van de genoemde Lijst van gevallen.

Samenvatting

Sinds september 2023 is er in Zeewolde een asielzoekerscentrum gevestigd aan de Bosruiterweg. De bestuursovereenkomst daarover met het COA loopt in november 2025 af.

Afspraak is dat het azc na november 2025 voor onbepaalde tijd mag blijven als er geen noemenswaardige incidenten zouden hebben plaatsgevonden.

Er hebben geen noemenswaardige incidenten plaatsgevonden.

In de huidige overeenkomst is vastgelegd dat er maximaal 600 bewoners op

het azc verblijven, en uitsluitend gezinnen en nareizigers.
 Voorgesteld wordt om vast te houden aan deze twee kaders.
 Het voorgestelde besluit sluit aan bij de Spreidingswet.
 Na een besluit van de gemeenteraad zal het college de
 bestuursovereenkomst uitwerken en aangaan met het COA.
 Parallel zal er een traject worden gevolgd om te komen tot een passende
 omgevingsvergunning.
 Zowel de uitwerking van de bestuursovereenkomst als ook het verlenen van
 een omgevingsvergunning zal enkele maanden in beslag nemen.
 Zodoende kan, bij een positief raadsbesluit, in november 2025 de nieuwe
 bestuursovereenkomst ondertekend worden.

Inleiding

Door diverse crisissen en oorlogsgeweld in de wereld is de instroom van
 asielzoekers onverminderd groot en zal het aantal benodigde opvangplakken
 hoog blijven.
 Om bij te dragen aan de opvang van asielzoekers is er sinds september 2023
 wederom een asielzoekerscentrum (azc) gevestigd aan de Bosruiterweg in
 Zeewolde. (Tussen 2015 en 2018 was op deze plek ook een azc gevestigd.)
 Het azc biedt plaats aan 600 bewoners.
 Op 5 april 2023 is de huidige bestuursovereenkomst met het COA (Centraal
 Orgaan opvang Asielzoekers) getekend.
 In deze overeenkomst is bepaald dat de overeenkomst eindigt op
 19 november 2025 (artikel 4, lid 1). Deze datum heeft te maken met het
 vigerende omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan).
 Het is de intentie van gemeente en COA om, na beëindiging van de huidige
 bestuursovereenkomst, een opvanglocatie voor onbepaalde tijd te vestigen
 op de huidige locatie.

Huidige Bestuursovereenkomst

Het doel van de bestuursovereenkomst is het vastleggen van gemaakte
 afspraken. Een relevante afspraak voor Zeewolde is vastgelegd in
 artikel 3, lid 3. Het luidt:

*“Het COA spant zich in voor een evenwichtige samenstelling van de
 vreemdelingen, voor wat betreft herkomst, geslacht, leeftijd en
 gezinssituatie.*

*De gemeente hecht waarde aan het gebruik van de locatie voor gezinnen.
 Het COA is voornemens de betreffende locatie in te zetten voor de opvang
 van gezinnen en nareizigers. Nareizigers zijn familieleden van
 vergunninghouders, die, na een controle van de IND, recht hebben op
 toegang tot Nederland en hereniging met hun gezin. Op de locatie zullen dus
 gezinnen en nareizigers worden geplaatst, conform de wens van de
 gemeente.”*

Het COA is deze afspraak nagekomen. Dat is te zien aan de cijfers in de
 evaluatie.

Een ander relevant artikel gaat over de duur van de overeenkomst (artikel 4,
 lid 2). Het eerste deel van het artikel luidt:

*“Het is de intentie van beide partijen om na het verstrijken van bovenstaande
 periode, een opvanglocatie voor onbepaalde tijd, te vestigen op deze locatie.”*

En artikel 4, lid 3:

“De overeenkomst eindigt van rechtswege na het verstrijken van de in lid 1 genoemde periode (19 november 2025). In het geval dat er in deze periode geen noemenswaardige incidenten hebben plaatsgevonden is het de uitdrukkelijke bedoeling van beide partijen om deze overeenkomst na bovengenoemde datum voor onbepaalde tijd voort te zetten”

Onder noemenswaardige incidenten vallen incidenten die impact hebben op de algehele veiligheid in Zeewolde.

Over eventuele noemenswaardige incidenten wordt in de evaluatie, in de paragraaf ‘Veiligheid’ gesproken.

Het blijkt dat het aantal en de aard van de incidenten geen aanleiding geeft om de eerder gemaakte afspraak te heroverwegen.

Proces

Om te komen tot een gedegen en afgewogen advies heeft het college in oktober 2024 een proces afgesproken.

Het proces met als doel om tot een raadsbesluit te komen is gebaseerd op drie pijlers.

- a. Een evaluatie (zie bijlage 1)
- b. Een Inwonersbetrokkenheidtraject (zie bijlage 2)
- c. Een planologisch traject

Een evaluatie

Diverse onderdelen betreffende het azc zijn geëvalueerd. Betrokken ambtenaren hebben vakinhoudelijke input geleverd.

In deze evaluatie is vanuit diverse invalshoeken het operationele azc en de invloed op de omgeving geëvalueerd.

Inwonersbetrokkenheid

Aan alle inwoners is de kans geboden om te vertellen wat hun ervaringen met het azc zijn tot nog toe, en wat voor tips of wensen zij hebben voor de toekomst.

Nadrukkelijk is gecommuniceerd dat inwoners niet bepalen of het azc mag blijven. Dat is een bevoegdheid die bij het bestuur ligt, binnen de kaders van de huidige bestuursovereenkomst.

Het inwonersbetrokkenheidstraject was een traject dat input heeft gegeven voor de evaluatie. Het was geen referendum.

Voor de evaluatie zijn omliggende bedrijven aangeschreven en een omliggend recreatiepark.

Daarnaast is er een participatie-avond geweest voor alle inwoners van Zeewolde die op nummer 4 wonen.

En tot slot zijn via de website alle inwoners uitgenodigd om individueel hun mening te geven als daar behoefte aan was.

Er hebben zich enkele inwoners gemeld die behoefte hadden aan een persoonlijk gesprek.

Uit het brede proces van inwonersbetrokkenheid blijkt dat een ruime meerderheid van de inwoners die gereageerd heeft, geen overlast ervaart van het huidige azc.

Een planologisch traject

Op dit moment is er voor de vestiging van een azc een tijdelijke vergunning

afgegeven die geldig is tot 19 november 2025.

Om, na november 2025, een azc te exploiteren dat niet in strijd is met het omgevingsplan kan de gemeente een (definitieve) vergunning verlenen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa).

Argumenten

1. *Om te beslissen of het azc voor onbepaalde tijd mag blijven, is het noodzakelijk om te evalueren hoe afgelopen anderhalf jaar is verlopen.*

Om de juiste feiten en adviezen te verzamelen zodat een weloverwogen besluit genomen kan worden, is er een breed spectrum aan informatie nodig. Diverse gremia hebben vanuit hun expertise input aangeleverd om te komen tot een evaluatie over het azc. Deze evaluatie zorgt voor input om een besluit

te nemen omtrent de vestiging van het azc, en de van toepassing zijnde voorwaarden daarbij.

In deze evaluatie is ook aandacht geschonken aan eventuele incidenten die zijn voorgevallen. Dit vanwege de gestelde voorwaarde voor vestiging van een azc voor onbepaalde tijd, in de huidige bestuursovereenkomst (artikel 4, lid 3).

Het incidentenoverzicht van het COA zelf is hierbij meegenomen. Evenals het landelijk overzicht. Maar ook de gemeentelijke meldingen en de politiemeldingen zijn meegenomen.

Er is naar aanleiding van de evaluatie geen reden om het bestaande beleid en de bestaande procedures bij te stellen.

In de bestuursovereenkomst is afgesproken om de opvanglocatie voor onbepaalde tijd voort te zetten indien er geen noemenswaardige incidenten hebben plaatsgevonden. Deze incidenten hebben niet plaatsgevonden.

2. *Het participatietraject is een onderdeel van de evaluatie.*

Er zijn meerdere redenen te onderscheiden om een inwonersbetrokkenheidstraject te starten omtrent het azc.

In de Algemene wet Bestuursrecht (Awb) staat: "Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen"(artikel 3:2).

Om belangen af te kunnen wegen zal men onder andere de belangen van de inwoners moeten meewegen.

Daarnaast is het in de Omgevingswet verplicht om omwonenden te betrekken bij de totstandkoming van een nieuw Omgevingsplan. Voor een BOPA is participatie wettelijk niet verplicht maar wel een vast onderdeel van het vergunningsproces.

De ervaringen van inwoners van Zeewolde zijn te lezen in bijlage 2a en 2b.

Er zijn naar aanleiding van het inwonersbetrokkenheidstraject geen redenen om het bestaande beleid en de bestaande procedures bij te stellen.

3. *Een beslissing over het in standhouden van een azc is maatschappelijk van groot belang.*

Op grond van artikel 160, eerste lid onder d van de Gemeentewet is het college bevoegd om te besluiten tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeenten. Het sluiten van een bestuursovereenkomst is een privaatrechtelijke rechtshandeling. In artikel 169, vierde lid van de

Gemeentewet is bepaald dat de raad wensen en bedenkingen bij het college kenbaar kan maken omtrent de uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in artikel 160, eerste lid onder d, indien de uitoefening van die bevoegdheden ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. Het realiseren dan wel in standhouden van een azc wordt gezien als een activiteit die ingrijpende gevolgen voor de gemeente kan hebben. Het is daarom dat het college om een besluit van de gemeenteraad vraagt. Daarbij wordt voorgesteld aan de raad de volgende twee kaders mee te geven:

a. Er worden maximaal 600 bewoners opgevangen.

In de opvanglocatie worden maximaal 600 vreemdelingen opgevangen (artikel 3, lid 1).

Voor dit aantal is draagvlak onder de inwoners in Zeewolde.

Daarnaast is deze omvang van 600 bewoners vanuit de gemeente organisatorisch overzichtelijk en haalbaar.

Door het COA is mondeling de wens geuit om in de toekomst meer asielzoekers te mogen opvangen op de locatie van het huidige azc.

Uiteraard is niet bekend hoe de integratie van een azc in Zeewolde zou zijn als er 700 of 800 bewoners zouden wonen, of wellicht nog meer.

Waar ligt het omslagpunt van het succes?

Vooralsnog wordt er voorgesteld om vast te houden aan het huidige aantal van 600 bewoners. Nog niet elke gewenste taak vanuit de gemeente heeft vorm en inhoud gekregen (denk hierbij aan voor- en vroegschoolse educatie en zwemles voor kinderen 13-18 jaar).

Pas wanneer het huidige azc in een stabiele fase is beland waarbij processen in samenwerking met de gemeente zijn geoptimaliseerd en behoren tot uitvoering van bestendig beleid, kan worden gediscussieerd over een mogelijke opschaling van het aantal inwoners.

Hier zullen opnieuw inwoners bij betrokken moeten worden.

De verwachting is dat deze stabiele fase niet eerder is bereikt dan een jaar na ondertekening van de bestuursovereenkomst.

Wensen vanuit het COA op dit punt, zullen pas een jaar na ondertekening van de nieuwe overeenkomst besproken worden.

b. Gezinnen en na-reizigers.

In de huidige overeenkomst staat vermeld: Het COA is voornemens de betreffende locatie in te zetten voor de opvang van gezinnen en na-reizigers (artikel 3, lid 3).

Op het azc verblijven 600 bewoners waarvan ongeveer 350 bewoners jonger zijn dan 18 jaar. Dit brengt een bepaalde dynamiek met zich mee. Een dynamiek die past bij een dorp als Zeewolde.

Uit de participatie blijkt dat deze dynamiek door inwoners van Zeewolde als prettig wordt ervaren. Daarnaast is inmiddels het voorzieningenniveau op het azc met behulp van inwoners en gemeente aangepast aan de huidige samenstelling (denk hierbij aan school, sport, zwemles, etc.).

Het COA is geïnformeerd over het voornemen om vast te houden aan bovengenoemde kaders.

Daarnaast is er een planologische reden om de raad te laten beslissen over de toekomst van het azc. Het college van burgemeester en wethouders kan

namelijk niet zelfstandig een besluit nemen over de Bopa. De raad heeft een bindend adviesrecht.

4. *Vanuit haar medebewindstaken zal het college de uitwerking en vaststelling van de Bestuursovereenkomst ter hand nemen, binnen de door de raad gestelde kaders (max 600 bewoners, gezinnen en na-reizigers).*

Het 'dualiseringskader' schrijft voor dat bestuursbevoegdheden waar het belang van een sterke democratische legitimatie groot is, bij de raad moet liggen. De toekomst van het asielzoekerscentrum in Zeewolde betreft een dergelijk belang.

Wel zal het college de uitvoering op zich nemen van de uitwerking van de Bestuursovereenkomst.

Zeker nu er sprake is van de Spreidingswet (voluit Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen) is het voor de hand liggend dat het college haar medebewindstaken oppakt, en de uitwerking van de Bestuursovereenkomst ter hand neemt.

Dat zal gebeuren binnen vooraf door de raad opgestelde kaders.

5. *Het college verleent de omgevingsvergunning binnen het door de raad vast te stellen projectkader.*

Op dit moment is er voor het bestaande azc aan de Bosruiterweg 16 een 2-tal tijdelijke vergunningen verleend:

1. Vergunning verleend op 27 januari 2023 (kenmerk 22z0001777): voor het gebruik van 84 logieseenheden voor de tijdelijke opvang van maximaal 600 asielzoekers (= 630 capaciteitsplaatsen)
2. Vergunning verleend op 26 maart 2024 (kenmerk 24z0000010): voor het bouwen van een tijdelijk schoolgebouw, hekwerk, magazijn, golfkarrenberging, fietsenberging en rookabri.

De instandhoudingstermijn van beide omgevingsvergunningen loopt af op 19 november 2025.

Om een azc te exploiteren dat niet in strijd is met het omgevingsplan kan de gemeente een definitieve vergunning verlenen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa).

Om aan de wettelijke eisen te kunnen voldoen moet de aanvraag voor een Bopa worden voorzien van een goede ruimtelijke motivering.

Omdat er in 2023 al een ruimtelijke motivering is gemaakt, kan de initiatiefnemer in dit geval volstaan met een update hiervan. Een vast onderdeel van het vergunningsproces voor een Bopa is dat de aanvrager voorafgaand aan de formele aanvraag een participatietraject doorloopt. Het inmiddels afgeronde proces rondom inwonersparticipatie voldoet ruimschoots aan deze eisen.

Voor de Bopa is ingeval van een definitieve omgevingsvergunning een bindend adviesrecht van de raad vereist.

Artikel 2.3 lid 2.3.2 van de door de raad op 24 februari 2022 vastgestelde "Lijst adviesrecht" voorziet in de mogelijkheid dat de raad vooruitlopend op een formele aanvraag omgevingsvergunning een "projectkader" toevoegt aan de (negatieve) "Lijst adviesrecht".

Concreet betekent dit dat het college van B&W mandaat krijgt om de formele aanvraag omgevingsvergunning te verlenen, mits de aanvraag past binnen het vastgestelde projectkader.

Het “projectkader” omvat de (definitieve) realisering en instandhouding het bestaande AZC voor 600 asielzoekers, inclusief alle daarbij behorende voorzieningen. Eventuele vervanging van bestaande logiesgebouwen (voor hetzelfde maximum aantal asielzoekers) en eventuele uitbreiding of wijziging van voorzieningen vallen onder het projectkader.

Nadat de noodzakelijke update van de ruimtelijke motivering is afgerond kan de formele aanvraag omgevingsvergunning worden ingediend. Hiervoor geldt een beslistermijn van 8 weken. Daarna kan er tegen de omgevingsvergunning nog bezwaar en (hoger) beroep worden ingesteld. De Bopa moet uiterlijk in 2032 zijn verwerkt in het omgevingsplan. Dit is een “technische” verwerking die gedelegeerd is aan het college van B&W en waartegen geen beroep mogelijk is. Hieronder is een uitsnede opgenomen van de actuele situatie.

Alternatieven

Duur van de overeenkomst

In de huidige bestuursovereenkomst staat nadrukkelijk dat er, bij geen noemenswaardige incidenten, wordt overgegaan tot een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Deze afspraak eenzijdig ontbinden en opnieuw een overeenkomst te sluiten voor bepaalde tijd, bijvoorbeeld 5 of 10 jaar, getuigt niet van behoorlijk bestuur.

Mondeling heeft het COA laten weten hier niet mee akkoord te kunnen gaan vanwege huidige en toekomstige investeringen (denk hierbij aan de recente nieuwbouw van de basisschool en toekomstige nieuwbouw woonunits).

Aantal asielzoekers

Het maximum aantal asielzoekers is vastgelegd in de huidige overeenkomst. Minder asielzoekers opvangen behoort tot de mogelijkheden, maar is afhankelijk van de landelijke instroom van asielzoekers.

Meer asielzoekers opvangen past niet in de overeenkomst. Gesprekken daarover zullen niet eerder dan een jaar na ondertekening van de nieuwe bestuursovereenkomst plaatsvinden (zie onder kopje 3a).

Doelgroep asielzoekers

Het aanpassen van de doelgroep (gezinnen en na-reizigers) is niet in het belang van Zeewolde. De genoemde doelgroep past bij het dorp, en past bij de locatie naast het arbeidsmigranten complex.

Kanttekeningen

Er zijn twee kanttekeningen te melden.

De behoefte aan een azc in Zeewolde is het gevolg van een aanhoudende vluchtelingenstroom. Zolang er geen wereldwijde vrede is en geen inclusiviteit, acceptatie en gelijkheid, zal er behoefte zijn aan opvang. Afhankelijk van de situatie in de wereld neemt deze behoefte toe of af. Dit is vooraf moeilijk in te schatten.

Een tweede kanttekening betreft de Spreidingswet (volut: Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvang).

In de huidige spreidingswet kunnen gemeenten een financiële beloning tegemoet zien als ze vrijwillig, minimaal 5 jaar, extra opvangplekken voor asielzoekers beschikbaar stellen, bovenop hun toegewezen taak. Het mogelijk intrekken van deze wet heeft financiële gevolgen voor Zeewolde.

Financiële toelichting

Het genoemde traject is vooral een besluitvormingstraject.

Voor de gemeentelijke kosten die worden gemaakt om het huidige azc in stand te houden ontvangt de gemeente jaarlijks 4,5 ton vanuit het COA. Daarnaast kunnen gemeenten in de huidige Spreidingswet een financiële beloning tegemoet zien als ze vrijwillig, minimaal 5 jaar, extra opvangplekken voor asielzoekers beschikbaar stellen, bovenop hun taakstelling.

De taakstelling voor de gemeente Zeewolde is 144 asielzoekers.

In de huidige versie van de spreidingswet kan de bijdrage voor Zeewolde oplopen tot ruim 4 ton.

Deze bijdrage vanuit de spreidingswet is bovenop de jaarlijkse vergoeding voor de instandhouding van het huidige azc.

Voor een gedetailleerde toelichting wordt verwezen naar de evaluatie (bijlage 1).

Betreffende het planologisch traject is de initiatiefnemer verantwoordelijk voor het aanleveren van de update van de ruimtelijke motivering en dus ook de kosten daarvan.

Communicatie en Participatie

De bijgevoegde stukken zijn openbaar na besluitvorming, en dus beschikbaar voor pers en inwoners.

Met de inwoners die aanwezig waren bij de participatie-avond in The Lux is afgesproken dat de gemeente zelf het initiatief neemt om deze inwoners de stukken digitaal toe te zenden.

Met de locatiemanager van het azc in Zeewolde is uitgebreid en regelmatig gecommuniceerd over de bijgevoegde evaluatie. Opmerkingen vanuit het COA zijn in de evaluatie verwerkt.

Vanuit het bestuur van het COA is tijdens een mondelinge bijeenkomst met de portefeuillehouder aangegeven dat men blij is met de huidige constructieve samenwerking met de gemeente en dat men verheugt is als het azc in Zeewolde zou mogen blijven.

Hoofdpijnen uitvoering

De aanpak en uitvoering van een mogelijke verlenging van de huidige bestuursovereenkomst zal door het college worden opgepakt.

Uiteraard in samenspraak met betrokken partijen.

Burgemeester en Wethouders van Zeewolde,
de secretaris, de burgemeester,

K.H. Hamstra

A.M. Harmsma

Bijlagen:

1. Evaluatie asielzoekerscentrum Zeewolde 2023-2025
2. Uitkomsten inwonersbetrokkenheidtraject (bijlage 2a en 2b)
3. Huidige Bestuursovereenkomst inzake de vestiging van een opvanglocatie aan de Bosruiterweg 16, te Zeewolde
4. Landelijke incidentenmeldingen van het COA
5. Planologisch Projectkader